

NEAL STEPHENSON
KAR FIRTINASI

Çeviren
Uğur Gülsün

Sunuş

Neal Stephenson, çağımızın en zeki ve oyunbaz yazarlarından biridir. 1959 doğumlu Stephenson, yalnızca bilimkurgu yazarı değil, aynı zamanda tarih, teknoloji, felsefe ve dil üzerine düşünen ve yazan bir entelektüeldir. Yazın dünyasında, özellikle postmodern bilimkurgu ve siberpunk türünde açtığı yollarla, William Gibson ve Bruce Sterling gibi isimlerin yanına adını altın harflerle yazdırmıştır.

Kar Fırtınası, siberpunk edebiyatının en dikkat çekici ve radikal eserlerinden biridir. Geleneksel siberpunkın karanlık, endüstriyel, distopik havasını taşıırken, mizah ve ironiyle bu damarı dönüştürür ve genişletir. Roman, hem türün meraklılarına hem de türün ötesine geçen okurlara hitap eden, zengin ve çok katmanlı bir yapı sunar.

Bu romanı özgün kılan, yalnızca bir “gelecek tahmini” yapmakla kalmayıp aynı zamanda dil, kültür, tarih ve toplum üzerine düşündürmesidir. Bir virüs gibi yayılan bilgi, bir yazılım gibi işleyen kültür, mafyalaşmış bir hızlı tüketim toplumu ve bütün bunlardan izler taşıyan sanal bir evren... Stephenson, bilimkurgunun sınırlarını hem genişletir hem de sorgular.

Romanın konusu yüzeyde bir aksiyon anlatısı gibi görünür: Hiro Protagonist, genç kurye Y.T., bir virüs ve çözülme

bekleyen büyük bir gizem vardır. Fakat bu çatının altında, Babil Kulesi mitinden sanal evrenlere, antik dillerden modern mega şirketlere uzanan bir düşünce labirenti bulunur.

Karakterler bu labirentin tanıtıcıları, rehberleridirler. Hiro Protagonist, kılıç ustası, hacker ve pizza dağıtıcısı; Y.T., cesur ve kural tanımaz bir kurye; Juanita, yazılımcılığının yanı sıra dilin ve düşüncenin doğasını araştıran bir düşünürdür. Her biri bir arketip, her biri çağımızın bir parçasıdır.

Stephenson'ın dili, bir satırda sizi kahkahaya boğarken öteki satırda varoluş sancısı çektirebilir. Mizahi, keskin, hızlı akan, teknik ayrıntılarla dolu ama bir yandan da felsefi ve eleştireldir. Okur, hem bir aksiyon romanı hem de bir düşünce deneyini aynı anda takip eder.

Roman, teknolojiden dile, güçten kimliğe, toplumdan kültüre birçok temayı işler. Sanal evrenin ardındaki mitolojik temellerini, bireyin yerini arayışını, kapitalist çürümenin izdüşümlerini, kültürün kodlanabilir bir yapıya dönüşmesini ele alır.

Dil, bu romanda sadece iletişim aracı değil; bir virüs, bir yazılım, bir silahtır. Babil Kulesi efsanesine yapılan göndermeler, dilin insanlık tarihi üzerindeki gücünü ve tehdidini gözler önüne serer.

Stephenson'ın anlatı odağında, çağları aşan toplumsal bir eleştiri vardır. Kapitalizmin yozlaştırdığı bir toplumda mafyalaşmış şirketler, güvenliğin özelleştiği bölgeler, bireylerin büyük sistemlerin çarkları altında ezilirken yaşadığı, hatta bazen hissedemediği çaresizlik, ironik ve keskin bir dille sergilenir.

Romanın felsefi katmanı, yalnızca kurguda değil, alt metinde de gizlidir: gerçeklik nedir, anlam nedir, bilgi iktidar mıdır? Stephenson okura bunları düşünmek için bolca alan bırakır.

Stephenson'ın öngörüsü çarpıcıdır. Daha internet emek-

lerken, sanal evren, avatarlar ve *metaverse* gibi kavramları öngörmüş; sosyal ağların ve dijital kimliğin ne kadar yoğun ve ağır bir geleceği kucaklayacağını önceden sezmiştir.

Mizah ve ironi, romanın karanlığının yumuşatmakla kalmaz, eleştirel gücünü de artırır. Absürd detaylar, zekice diyaloglar ve ironik durumlar, romanı hem eğlenceli hem de keskin kılar.

Aksiyon, romanın motorudur. Kovalamacalar, dövüş sahneleri, hacker savaşları ve hız... Bütün bunlar, romanın felsefi ağırlığını taşınır kılan dozda bir kurgu dinamizmi yaratır.

Mitolojik ve kültürel göndermeler romanın dokusunu zenginleştirir. Babil Kulesi efsanesi, Sümer mitleri, dil ve bilinç ilişkisinin arkeolojisi ile Stephenson, yalnızca geleceğe değil, geçmişe, insanlığı var eden ve bugüne ulaştıran köklere de bakar.

Metaverse'in tasarımı, romanın en unutulmaz unsurlarındandır. Bugünkü sanal dünyalara ilham veren bu evren, Stephenson'ın yalnızca iyi bir yazar değil, öngörülü bir düşünür olduğunu da kanıtlar.

Romanın edebi gücü, hem eleştirmenleri hem de okurları büyülemiştir. *Kar Fırtınası*, kült romanlar arasına girmiş, pek çok tavsiye listesine girmiş, birçok yazar ve düşünürü derinden etkilemiştir.

Roman, *Metaverse* kavramını popülerleştirerek bugün bildiğimiz sanal gerçeklik ve dijital avatarların gelişiminde öncü bir ilham kaynağı olmuştur. Romanın çizdiği sanal dünya, sosyal ağların, çevrimiçi oyunların ve dijital kimliklerin tasarımında düşünsel bir temel sağlamış, pek çok mühendis ve yazılımcı, bu eserden etkilendiklerini açıkça dile getirmiştir. Hatta Meta (Facebook) gibi büyük teknoloji şirketlerinin *metaverse* vizyonu da bu romanın yankılarını taşır.

Roman, hem edebi hem kültürel anlamda övgüler almış ve geniş bir okur kitlesi kazanmıştır. *Kar Fırtınası*, 1994'te

Arthur C. Clarke Ödülü'ne aday gösterilmiş ve 1996'da Science Fiction Chronicle Ödülü'nü kazanmıştır; ayrıca Hugo ve British Science Fiction Association (BSFA) ödülleriyle aday gösterilmiştir. Eleştirmenler, Stephenson'ın teknolojiyi, dili ve mitolojiyi harmanlayarak yarattığı bu eseri, türler arası bir başyapıt olarak nitelendirmiştir. Romanın popüler kültüre etkisi, yalnızca bilimkurgu edebiyatında değil, teknoloji felsefesi, video oyunları, VR dünyaları ve yazılım/korsan alt-kültürlerinde de hissedilmiştir ve bu etkiler günümüzde de canlılığını korumaktadır.

Bu roman, teknolojiye, kültüre, dile, düşünceye meraklı okurlar için bir hazine sandığıdır. Hem siberpunk meraklılarına hem felsefi derinlik arayanlara hem de iyi bir hikâye peşinde olanlara şiddetle önerilir.

Böylesine zor ve çok katmanlı, bol gönderme ve sözcük oyunu içeren bir eseri Türkçeye kazandırmak, bir çevirmen olarak benim her zaman övünç kaynaklarımdan biri olacaktır. Bende bıraktığı izler kadar umarım sizlerde de kalıcı, bereketli izler bırakır.

Uğur Gülsün
Mayıs 2025

(Snow Crash)*

Neal Stephenson

***snow i.** ... 2.a. Kara benzeyen şey. b. Televizyon ekranında zayıf sinyalden kaynaklanan beyaz lekeler.

crash f. ... -geçişsiz... 5. Bir iş veya ekonominin aniden çökmesi.

–American Heritage Dictionary

virus... [*Lat. virus* sümüksü sıvı, zehir, rahatsız edici koku ya da tat] 1. Zehir. Zehirli bir hayvan tarafından salgılanan zehir. 2. Yol. a. Bir hastalığın sonucu olarak vücutta üretilen, özellikle de aşılama yoluyla ya da başka bir şekilde başka insanlara ya da hayvanlara bulaştırılabilen ve onlarda da aynı hastalığı geliştirebilen hastalıklı bir etken ya da zehirli madde... 3. mec. Ahlaki veya entelektüel bir zehir veya zehirli etki.

–The Oxford English Dictionary

1

Dağıtıcı, seçkin bir gruba, üstün bir zümreye mensuptu. Tepeden tırnağa ayrı bir havası vardı. Şimdi gecenin üçüncü görevini yerine getirmeye hazırlanıyordu. Üniforması kömür gibi siyahtı ve ortamdaki ışığı tamamen yutuyordu. Bir mermi gelse, örümcek ağı gibi dokumasından avlu karpısına çarpan bir çalığı gibi sekerdi ama vücudunun aşırı teri, yeni napalm yemiş bir ormanın içinden geçen esinti gibi bertaraf ediyordu. Vücudunun kemikli uzuvlarının olduğu yerlerde, kıyafetin içinde sıkıştırılarak güçlendirilmiş zırh jeli bulunuyordu. Dokunulduğunda granül jöle kıvamındaydı ama üst üste yığılmış telefon rehberleri gibi korumaya sağlıyordu.

13

Onu işe alırken bir de silah vermişlerdi. Dağıtıcı asla nakit parayla iş yapmazdı ama yine de birileri peşine düşebilir, arabasını ya da paketlerini gaspetmeye yeltenebilirdi. Silah küçüktü, aerodinamik bir tasarıma sahipti, hafifti, bir moda tasarımcısının taşıyacağı cinsten bir silahtı. SR-71 casus uçağının beş katı hızla uçan minicik oklar atıyordu. Kullandıktan sonra çakmaklığa takmanız gerekiyordu çünkü elektrik-
le çalışıyordu.

Dağıtıcı o silahı öfkeyle ya da korkuyla hiç çekmedi. Bir kere çekti, o da Gila Tepeleri'nde*. Gösterişli bir Dışbelde** olan Gila Tepeleri'ndeki bazı serseriler bir siparişte bulunmuşlar ama parasını ödemek istememişlerdi. Beyzbol sopasıyla Dağıtıcı'yı sindirebileceklerini düşünmüşlerdi. Dağıtıcı silahını çıkardı, lazer zimbirtısını horozlanan Louisville'li zibidiye doğrulttu ve ateşledi. Geri tepme muazzamdı, sanki silah elinde dağılmış gibiydi. Beyzbol sopasının orta kısmı, patlayan bir yıldız gibi dört bir yana kor talaşlar hâlinde saçıldı. Serseri, ucundan süt beyazı dumanlar çıkan sopası elinde, öylece kalakaldı. Yüzünde aptal bir ifade vardı. Dağıtıcıdan tek koparabildiği bela oldu.

O günden beri Dağıtıcı, silahı torpido gözündeki tutuyor, onun yerine her zaman tercih ettiği bir çift samuray kılıcıyla geziyordu. Gila Tepeleri'ndeki serseriler silahtan korkmadıkları için silahı kullanmak zorunda kalmıştı. Ama kılıçların gösteriye ihtiyacı yoktu.

Dağıtıcı'nın arabasının aküsünde Asteroit Kuşağı'na bir kilo domuz pastırması fırlatmaya yetecek kadar potansiyel enerji vardı. Hantal teneke parçaları ya da banliyö külüstürleri gibi değildi, Dağıtıcı'nın arabası gücünü geniş, ısı ısı parlayan egzozlarından dışarı boşaltıyordu. Dağıtıcı gaza bastığı zaman ortalık toz duman oluyordu. Yol tutuşunu mu merak ediyorsunuz? Sizin arabanızın yerle teması, diliniz genişliğinde dört parça lastikle olur. Dağıtıcı'nın arabasındaki büyük, vantuz gibi lastikler, şişman kadın kalçaları gibi geniş alana temas ediyordu. Dağıtıcı bir kez yol tuttu mu fırtına gibi kalker, durması için bir bozuk para yeterli gelirdi.

Dağıtıcı neden bu kadar donanımlıydı? Çünkü insanlar ona güveniyordu. O bir rol modeldi. Burası Amerika'ydı. İnsanlar

* "Gila Highlands". -çn

** Romanda geçtiği şekliyle "Burbclave". Kapalı ve özerk bir yerleşim bölgesi. Terim, "suburban" (banliyö) ve "enclave" (özerk alan) sözcüklerinin birleşiminden türetilmiş olmalıdır. -çn

canları ne halt isterse onu yaparlardı, kime neydi? Çünkü buna hakları vardı. Bir de silahları, kimse onları durduramazdı. Sonuç olarak bu ülke dünyanın en kötü ekonomilerinden birine sahipti. İşin aslına gelirsek –burada ticaret dengelerinden bahsediyorum– tüm teknolojimizi diğer ülkelere akıttığımız için, her şey eşitlendiği için, arabaları Bolivya’da, mikrodalgalı fırınları Tacikistan’da üretip bize sattıkları için; dev Hong Kong gemileri ve hava gemileri sayesinde Kuzey Dakota’yı Yeni Zelanda’ya bir kuruş maliyetle gönderebildikleri için; Görünmez El* tüm bu tarihsel eşitsizlikleri alıp bir Pakistanlı tuğla ustasının “refah” olarak adlandırabileceği geniş, küresel bir tabaka hâlinde yaydığı için... Biliyor musunuz ne oldu? Bizim diğer herkesten daha iyi yaptığımız yalnızca dört şey kaldı:

müzik

film

mikrokod (yazılım)

hızlı pizza dağıtımı

Dağıtıcı daha önce yazılımcıydı. Hâlâ da ara sıra yapıyor-
du. Fakat hayat, iyi kalpli, doktoralı eğitimcilerin yönettiği
yumuşak bir ilkokul olsaydı, Dağıtıcı’nın karnesinde, “Hiro
çok zeki ve yaratıcı ama ortak çalışma becerilerini daha çok
geliştirmesi gerekiyor,” yazardı.

İşte bu nedenle şimdi başka bir işi vardı. İşin içinde zekâ
ya da yaratıcılık yoktu ama ortak çalışma da yoktu. Tek bir
kural vardı: Dağıtıcı otuz dakika içinde zimba gibi kapınızın
önünde olmazsa pizza parasızdı. Dilerseniz sürücüyü vura-
bilir, arabasını alabilir ve topluca dava açabilirdiniz. Dağıtıcı
altı aydır bu işi yapıyordu, bu onun standartlarına göre uzun
bir çalışma süresiydi ve daha hiçbir pizza dağıtımında yirmi
bir dakikayı geçirmemişti.

* Görünmez El (Invisible Hand), Adam Smith’in serbest piyasa ekonomisini tanımlamak için kullandığı bir metafordur. Bireylerin kendi çıkarlarını gözeterek yaptığı tekil faaliyetlerin, birleşerek toplumsal denge ve refahı sağladığını ifade eder. –çn

Ah, eskiden teslimat süreleri üzerine tartışılırdı. Bu uğurda şirket sürücülerinin ne yılları heba oldu: Ev sahipleri, kendi yalanlarıyla kızarmış yüzlerle ve terler içinde, Old Spice parfüm ve iş stresi kokuları içinde, ıslıl ıslıl sarı kapılarının önünde öylece durur, Seiko saatlerini sallar, mutfak lavabosunun üzerindeki saati işaret eder, “Tanrı aşkına, sizin saatiniz yok mu?” derlerdi.

Ama artık bunlar geçmişte kalmıştı. Pizza dağıtımı büyük bir iş koluydu. Ciddi yönetilen bir işti. İnsanlar sadece bu işi öğrenmek için dört yıl CosaNostra* Pizza Üniversitesi’ne gidiyordu. Abhazy’a’dan, Ruanda’dan, Guanajuato’dan, Güney Jersey’den İngilizce bir tek cümle yazamaz hâlde kapıdan giriyor ve bir Bedevi’nin kum hakkında bildiğinden daha fazla pizza bilgisine sahip olarak çıkıyorlardı. Ve bu sorun üzerinde çalıştılar. Kapıya teslim süresi tartışmalarının sıklık grafiklerini çizdiler. İlk dağıtıcıları, tartışma taktiklerini, ses stres histogramlarını, tartışmalarda kullanılan ayırt edici gramer yapılarını kayıt ve analiz etmeleri için görevlendirdiler. Bu beyaz, orta sınıf, A tipi Dışbelde sakinleri, mantığa aykırı şekilde hayatlarındaki tüm bayat ve boğucu şeylere karşı kendi Custervari direnişlerini** burada başlatmaya karar vermişlerdi: Telefon ettikleri saati ya yalanlarla ya da kendi kendilerini kandırarak yanlış beyan ediyor ve ücretsiz pizza koparmaya çalışıyorlardı; hayır, üstelik bu pizzayı hak ettiklerini de düşünüyorlardı. Hayatları, özgürlükleri ve daha her

* Cosa Nostra, İtalyanca “bizim işimiz” anlamına gelir ve genellikle Sicilya kökenli mafyayı ifade eden bir terimdir. Gizlilik, sadakat ve organize suçla ilişkilendirilen bu terim, özellikle Sicilya Mafyası’nın içindeki üyeler tarafından örgüte atıfla kullanılmıştır. Modern kültürde, mafia ile ilgili eserlerde sıkça rastlanan bir terimdir. –çn

** General Custer, Amerika İç Savaşı’nda ve Kızılderili savaşlarında görev yapmış ABD’li bir subaydır. En çok, 1876’da Little Bighorn Savaşı’nda Kızılderili kabilelerine karşı yaptığı son direnişiyle tanınır. Bu savaşta Custer ve adamları tamamen yenilgiye uğramış ve öldürülmüştür. “Custer direnişi,” genellikle umutsuz bir direnişi veya kaybedileceği kesin olan bir savaş ifade etmek için kullanılır. –çn

neyi arıyorlarsa onlarla birlikte bu hakları da lanet olsun ki devredilemezdi. Bu insanların evine psikologlar gönderdiler, isimsiz röportajlara katılmaları karşılığında onlara televizyon setleri verdiler, yalan makinesine bağladılar, onlara kesik kesik, porno yıldızlarının akıl almaz videolarını, gece yarısı araba kazalarını ve Sammy Davis, Jr.'ı izletirken beyin dalgalarını incelediler. Sonra onları hoş kokulu, leylak rengi odalara yerleştirip bir Cizvit rahibinin bile küçük bir günah işlemekten kaçınmayacağı kadar karmaşık etik sorular sordular.

CosaNostra Pizza Üniversitesi'ndeki analistler bunun insan doğasından kaynaklandığı ve düzeltilemeyeceği sonucuna vardılar ve hızlı, ucuz bir teknik çözüm buldular: akıllı kutular. Pizza kutuları artık sağlam olsun diye oluklu üretilmiş birer plastik kap şeklindeydi. Yan tarafında ışıklı küçük bir LED gösterge, Dağıtıcı'ya telefon siparişinin yapıldığı kader ânından beri kaç ticari dengesizlik yaratan dakika geçtiğini söylüyordu. İçinde çip türü şeyler vardı. Pizzalar, küçük bir yığın hâlinde, Dağıtıcı'nın başının arkasında yer alan yuvalarda duruyordu. Her pizza bir devre kartının bilgisayara takılması gibi bir yuva-ya takılıyor, akıllı kutu, Dağıtıcı arabasının merkezi sistemiyle iletişim kuracak şekilde yerine oturuyordu. Arayan kişinin adresi çoktan telefon numarasından çıkarılmış ve akıllı kutunun dahili RAM'ine yüklenmiş oluyordu. Bu bilgiler araca iletiliyor ve araç da en uygun rotayı hesaplayıp baş üstü ekranına yansıtıyordu. Ön camda parlak, renkli bir harita çıkıyor, böylece Dağıtıcı'nın aşağıya bakmasına bile gerek kalmıyordu.

Otuz dakikalık sürenin dolması hâlinde, felaket haberi CosaNostra Pizza Genel Merkezi'ne iletiliyor ve oradan da bizzat Sicilyalı Albay Sanders*, Bensonhurst'un Andy Griffith'i**, birçok dağıtıcının kâbuslarında ustura sallayan

* KFC'nin kurucusu Albay Sanders gibi bir marka yüzü. -çn

** Amerikan televizyonlarında iyi huylu ve babacan bir karakter olarak bilinir. Bensonhurst (Brooklyn, New York) ise yoğun olarak İtalya asıllı Amerikalıların yaşadığı bir bölgedir. -çn

figür, CosaNostra Pizza A.Ş.'nin Baba'sı ve başlıca figürü- Enzo Dayı'ya ulaşıyor, o da beş dakika içinde telefonla müşteri arayarak özür üstüne özür diliyordu. Ertesi gün Enzo Dayı, bir jet helikopterle müşterinin bahçesine iniyor, biraz daha özür diliyor, ona bedava İtalya seyahati hediye ediyordu. Adamın tek yapması gereken onu kamuya açık bir figür ve CosaNostra Pizza'nın sözcüsü hâline getirecek ve alışık olduğu özel hayatını sona erdiren bir dizi ibraname imzalamaktı. Tüm bunların sonunda bir de mafyaya karşı minnet borcuna girmiş oluyordu.

Dağıtıcı bu gibi durumlarda sürücülere ne olduğunu tam olarak bilmiyordu fakat bazı söylentiler duymuştu. Pizza dağıtımları çoğunlukla, Enzo Dayı'nın kendi özel zamanı olarak gördüğü akşam saatlerinde gerçekleşiyordu. Peki siz aile-nizle akşam yemeğinizi yarıda kesip, Dışbelde'deki yaygaracı bir salağı arayıp geç gelen lanet bir pizza için özürler dilemek zorunda kalsanız ne hissederdiniz? Enzo Dayı, ailesine ve ül-kesine hizmet ederek geçirdiği elli yılın ardından, çoğu insa-nın golf oynayıp torunlarıyla vakit geçirdiği bir yaşta, ban-yo küvetinden sırlıklam çıkıp pepperonili pizzası otuz bir dakikada teslim edilmiş 16 yaşındaki kaykaycı bir serserinin ayaklarına kapanıp özür dilemek için yaşamıyordu. Aman Tanrım. Bunun düşüncesi bile Dağıtıcı'nın nefesini kesmeye yetiyordu.

Ama CosaNostra Pizza için başka türlü araç kullanamazdı. Neden, biliyor musunuz? Çünkü onun için hayatını ris-ke atmanın bir anlamı vardı. Kamikaze pilotu olmak gibi bir şeydi bu. Zihni berraktı. Diğer insanlar –mağaza kâbustarları, hamburgerciler, yazılım mühendisleri, Amerika'da Yaşam'ı oluşturan anlamsız meslek erbabının tümü– sadece eski moda bir rekabete dayanıyordu. İki blok ötedeki lise arkada-şına göre hamburgerleri daha iyi çeviren ya da alt program-larının hatalarını daha iyi gideren biri olmaya çalışıyorlardı.

Çünkü bu adamlarla rekabet hâlindeydiler ve insanlar bunları fark ediyordu.

Ne lanet bir koşuşturmaydı bu. CosaNostra Pizza'da yarış olmazdı. Rekabet mafya ahlakına aykırıydı. Sokağın ilerisindeki aynı türden işletmeyle rekabet hâlindesiniz diye daha çok çalışmazdınız. Daha çok çalışırdınız çünkü her şeyiniz tehlikeydi. İsminiz, onurunuz, aileniz, hayatınız. O hamburgerciler belki daha uzun yaşayabilirdi ama bu nasıl bir yaşamdı ki? İnsan kendine sormalıydı. İşte bu yüzden kimse, Nipponlular* bile, pizzaları CosaNostra'dan daha hızlı taşıyamazdı. Dağıtıcı üniforma giymekten gurur duyuyordu, araba kullanmaktan gurur duyuyordu, omzunda pizzası, 12:32, 15:15 ya da daha sıklıkla 20:43 yazan gurur dolu parlak kırmızı led rakamlarla, ninja siyahı bir kıyafet ve ciddi bir ifadeyle gece yarılarına kadar sayısız Dışbelde evinin önünden geçmekten gurur duyuyordu.

Dağıtıcı, Vadi'deki 3569 numaralı CosaNostra Pizza'ya atanmıştı. Güney Kaliforniya, koşturup dursun mu yoksa olduğu yerde kendini boğsun mu karar veremiyordu. Bu kadar insana yetecek kadar yol yoktu. Fairlanes A.Ş. sürekli yeni yollar açıyordu. Bunu yapmak için pek çok mahalleyi buldozerle yıkmak gerekiyordu ama zaten yetmişler ve seksenlerdeki o yerleşimler yıkılmak için vardı, değil mi? Kaldırım yok, okul yok, hiçbir şey yoktu. Kendi polis güçleri yoktu –göçmen kontrolü yoktu– istenmeyen kişiler üzerleri aranmadan ve hatta rahat rahat içeri girebiliyordu. Şimdi bir Dışbelde olarak tam yaşanacak yerdi. Kendi anayasası, sınırı, yasaları, polisleri, her şeyi olan bir şehir devletiydi.

Dağıtıcı bir zamanlar Merryvale Çiftlikleri Devlet Güvenlik Gücü'nde onbaşıydı. Hatırlı bir zanlıya kılıç çektiği için

* “Nipponlu”, Japon anlamına gelir. Japonya'nın özgün adı “Nippon”dan gelir. Romanda belki de karakterlerin Japon kültürüne yönelik mesafeli ya da egzotik algısını yansıtmak için bilinçli bir stil tercihi olarak büyük çoğunlukla böyle kullanıldığı için çeviride de bu tercih edilmiştir. –çn

kendini kovdurmuydu. Kılıcı zanlının gömleğinin kumaşından geçirmiş, bıçağın düz kısmını boynunun tabanında gezdirmiş ve zanlıyı girmeye çalıştığı evin duvarındaki eğri bükürü ve kabarcıklı vinil dış cephe kaplamasına sabitlemişti. Bunun oldukça adil bir tutuklama olduğunu düşünmüydu. Ama yine de onu kovdular çünkü failin Merryvale Çiftlikleri'nin baş hâkim yardımcısının oğlu olduğu ortaya çıktı. Haa, çakalların bir bahanesi de vardı: doksan iki santimlik samuray kılıcının resmi silah protokollerinde olmadığını söylediler. SPAC'ı,* yani Şüpheli Fail Yakalama Kurallarını ihlal ettiğini söylediler. Zanlının psikolojik travma geçirdiğini söylediler. Artık tereyağı bıçaklarından bile korkuyordu; jölesini çay kaşığının tersiyle yaymak zorunda kalıyordu. Bu hareketiyle yetkilileri hukuki sorumluluk altında bırakmıdu.

Dağıtıcı kefarecini ödemek için biraz borç almak zorunda kaldı. Aslında mafyadan ödünç almak durumunda kaldı. Yani artık onların veritabanına girmişti. Retina desenleri, DNA'sı, ses grafiğı, parmak izleri, ayak izleri, avuç içi izleri, bilek izleri, vücudunda iz bırakabilen her lanet yere ait bilgiler ellerindeydi. Bu piçler onu âdeta mürekkep üstünde yuvarlamış, baskısını çıkarmış ve bunu dijitalleştirip bilgisayarlarına atmışlardı. Ama onların parasıydı. Ödünç para verirken elbette dikkatli olacaklardı. Dağıtıcı işi için başvurduğunda da onu seve seve kabul ettiler çünkü tanıyorlardı. Krediyi aldığında, daha sonra onu Dağıtıcı işi için tavsiye edecek olan Vadi'nin yardımcı kaptanıyla şahsen muhatap olmak durumunda kaldı. Yani bir ailenin içinde olmak gibiydi bu. Gerçekten korkunç, çarpık, istismarcı bir ailenin içinde olmak gibi.

CosaNostra Pizza #3569, Kings Park Alışveriş Merkezi'nin hemen aşağısında, Vista Yolu üzerindeydi. Vista Yolu eskiden Kaliforniya Eyaleti'ne bağlıydı ve şimdi Fairlanes A.Ş. Yolu

* (İng.) Suspected Perpetrator Apprehension Code. -yhn

(CSV-5) olarak anılıyordu. Ana rakibi eskiden bir ABD otolyolu ve şimdi Cruiseways A.Ş. Yolu (Cal-12) olarak adlandırılıyordu. Bu iki rakip otolyolu, vadinin daha yukarısında keşiliyordu. Vaktiyle şiddetli anlaşmazlıklar yaşanmış, kavşak ara sıra keskin nişancı ateşine maruz kalmıştı. Sonunda büyük bir müteahhit kavşağın tamamını aldı ve burayı içinden arabaların geçtiği bir alışveriş merkezine dönüştürdü. Şimdi yollar bir park sistemine –otopark değil, bağlantı yolu değil ama bir sistem– bağlanıyordu ve burada kimliklerini kaybediyorlardı. Kavşağın içinden geçmek için Ho Chi Minh yolu gibi yumak hâline gelmiş birçok yönlü yolu dikkatle izlemek gerekiyordu. CSV-5 daha işlekti, Cal.12’nin de asfaltı daha iyiydi. Tipinize göre yol tercihinizi yapabildiniz. Fairlanes yolları, A Tipi sürücüler içindi. Varmak istedikleri yere onları hızla ulaştırma olanağı vardı. Cruiseways ise B Tipi sürücüler içindi ve keyifli sürüş demekti.

Dağıtıcı, iflah olmaz bir A tipi sürücüydü. Gözünü hedef noktası olan 3569 numaralı CosaNostra Pizza’ya dikmiş, CSV-5’in sol şeridinde yüz yirmi kilometre hızla ilerliyordu. Arabası köşeli hatlı görünmez cinsten siyahtı, sadece reklam tabelalarının yanardönerli “loglo”* ışıklarını yansıtan kapkaranlık bir şeydi. Ön tarafında, hava soluyan arabalarda radyatör ızgarasına denk gelen yerde, boydan boya çılgınca raks eden turuncu bir ışık vardı. Tutuşmuş benzin gibi alev alevdi. Bu ışık insanların arka camlarından giriyor, dikiz aynalarından yansıyor, gözlerini alevler bürüyor, bilinçaltlarına giriyor ve tamamen bilinçli bir şekilde, patlayan bir benzin deposunun altında sıkışıp kalmışçasına devasa korkuları açığa çıkıyor, kenara çekip Dağıtıcı’nın kor ateşte pişen sucuk gibi kapkara arabasıyla onları sollaması için yol açmalarına neden oluyordu.

* Bu kurgusal dünyada reklam tabelalarının yarattığı gece ışığına bir karşılık olarak bu roman için üretilmiş bu sözcük, “logo” ve parlamak anlamına gelen “glow” sözcüklerinden türemiş olsa gerektir. –çn

İkiz çizgiler hâlinde CSV-5'in sınırlarını çizen loglo ışıkları, sayısız hücreden oluşan bir elektrikli ışık kütlesiydi. Her bir hücre Manhattan'da, tek bir logo tasarlamak için bir Dağıtıcı'nın tüm yaşamı boyunca kazanacağından daha fazla kazanan tasarımcılar tarafından üretilmişti. Fakat tüm göze çarpma çabalarına rağmen, bilhassa da saatte yüz yirmi kilometre hızla giderken hepsi birbirine karışıyordu. Ama halihazırdaki şişkin standartlara göre bile geniş ve uzun olan reklam panosu sayesinde, CosaNostra Pizza #3569 kolayca fark ediliyordu. Aslında bodur pizzacı dükkânı, reklam panosunu marka panolarıyla dolu gökkubbeye iten devasa aramid lifli sütunlar karşısında, basık bir temel betonundan ibaret kalıyordu. Boru değil ya, tessilli markaydı sonuçta.

22

Reklam panosu bir klasikti, yerleşik bir şeydi. Geçici bir Mafya tanıtım kampanyasının ürünü değildi. Bir beyandı, kalıcı olsun diye inşa edilmiş bir anıttı. Basit ve asil. Enzo Dayı, şık İtalyan takım elbiselerinden biriyle görülüyordu. Üzerindeki ince çizgiler, demetler hâlinde kıvrım kıvrım parlıyordu. Cep mendili ıslı ıslıldı. Saçları mükemmel, asla kendini salmayacak, parlak bir maddeyle geriye doğru yatırılmış, uçları olabildiğince muntazam biçimde kesilmişti. Enzo Dayı'nın kuzeni'nin, dünyanın en büyük ikinci ucuz berber dükkânları zincirinin sahibi Berber Art'ın işiydi bu. Enzo Dayı fotoğrafta öylece dikiliyordu. Tam olarak gülümsediği söylenemezdi, gözlerinde dayıca bir parıltı olduğu kuşkusuzdu, manken gibi poz vermiyor ama bir dayı nasıl durursa öyle duruyor ve şöyle diyordu:

Mafya

Aile'de bir ahabınız var!

Bizim İşimiz Vakfı sunar

Reklam panosu, Dağıtıcı için işaret taşı görevi görüyordu. Biliyordu ki CSV-5'te reklam panosunun alt köşesinin, Peder Wayne'in İncili Kapıları şubesinin çakma Gotik vitray kemerlerinin arkasında kaldığı noktaya vardığında, tosbağa gibi arabaların ve aptal tenekelerin rasgele, kararsız, gelişigüzel dolaştıkları ve her bir dükkânın vitrinine bakarak içeride onları iyi ya da kötü neyin beklediğini anlamaya çalıştıkları sağ şeride yavaşmanın zamanı gelmiş oluyordu.

Bir aptal tenekenin –bir aile minibüsü– önünü kesti, yan-daki AlveFırıl'nın yanından geçti ve 3569 numaralı Cosa-Nostra Pizza'nın önüne daldı. O kocaman, tombul lastikler, biraz nağme yaptı, gıcırdadı ama Fairlanes A.Ş.'nin patentli, yüksek tutuşlu asfaltına tutundu ve arabayı sağ salim parkura soktu. Parkurda bekleyen başka dağıtıcı yoktu. Bu iyiydi, onun için hızlı hareket, uçan pizzalar ve yüksek gelir demekti. Durmak için çabalarırken arabasının yan tarafındaki elektromekanik kapak tıkırdayarak açıldı, bir böceğin kanadı gibi kendi üzerine katlandı ve altından boş pizza yuvaları çıktı. Yuvalar, sıcak pizzaları almak üzere hazırды.

Bekledi durdu, sonra kornaya bastı. Bu normal bir durum değildi.

Pencere kayarak açıldı. Kesinlikle böyle olmamalıydı. CosaNostra Pizza Üniversitesi'nin üç telli klasörüne bakabilir, pencere, parkur ve sevk görevlisi için çapraz sorgu yapabilirsiniz. Orada, o pencereye dair tüm prosedürler yazılıydı. O pencere asla açılmamalıydı. Tabii bir şeyler ters gitmediği sürece...

Pencere kayarak açılırken hâlâ oturmak da ne demek oluyordu? İçeriden duman çıkıyordu. Dağıtıcı, arabasının ses sisteminden gelen gümbür gümbür metalik müziği bile bastırان rahatsız edici bir siren sesi duydu ve bunun bir duman alarmı olduğunu, bayinin içinden geldiğini fark etti.

Müzikçalarını susturdu. Ezici bir sessizlik oldu. Kulak

zarları önce biraz yatıştı ama pencereden duman alarminin sesi geliyordu. Araba rölantide bekliyordu. Kapak çok uzun süredir açıktı. Atmosferik kirleticiler pizza yuvalarının arkasındaki elektrik kontaklarında birikiyordu, onları planlanandan önce temizlemesi gerekecekti, pizza evreninin tüm ritimlerini içeren üç telli klasöre göre hiçbir şey olması gerektiği gibi değildi.

İçeride Amerikan futbol topu ölçülerinde Abhaz bir adam sağa sola koşturuyor, elinde açılmış üç telli bir klasör tutuyor, kapanmasını önlemek için yedek lastik gibi göbeğini kullanıyor; kaşıқта yumurta taşıyan bir adamın adımlarıyla koşuyordu. Abhaz lehçesinde bağırıyordu; Vadinin bu kısmında CosaNostra pizza bayilerini işletenlerin hepsi Abhaz göçmeni idi.

Ciddi bir yangına benzemiyordu. Dağıtıcı bir keresinde Merryvale Çiftlikleri'nde gerçek bir yangın görmüştü. Orada dumandan göz gözü görmüyordu. Kaynağı belirsiz dalga dalga bir duman yayılıyor, sıcak hava fırtınalarında hacimli bulutların ortasında çakan şimşekler gibi ara sıra altlardan turuncu ışık parlamaları geliyordu, o kadar. O türden bir yangın değildi bu. Anca duman alarmlarını çaldırmaya yetecek kadar bir duman vardı. Ve Dağıtıcı, şimdi bu boktan durum yüzünden zaman kaybediyordu.

Kornaya asıldı. Abhaz müdür pencereye geldi. Sürücülerle konuşmak için dahili telefonu kullanması gerekiyordu, istediği her şeyi söyleyebilirdi ve bu doğrudan Dağıtıcı'nın arabasına ulaşırdı ama hayır, sanki Dağıtıcı bir tür öküz arabası sürüyormuş gibi illa yüz yüze konuşmak istiyordu. Yüzü kızarmıştı, terliyor, İngilizce sözcükleri bulmaya çalışırken gözleri fıldır fıldır dönüyordu.

"Bir yangın, küçük bir yangın," diyordu.

Dağıtıcı hiçbir şey söylemedi. Çünkü tüm bunların kamera kaydına alındığını biliyordu. Kayıt, CosaNostra Pizza

Üniversitesi'ne gönderilecek ve orada pizza yönetim bilimi laboratuvarında analiz edilecekti. Pizza Üniversitesi öğrencilerine, belki de bu adam kovulduğunda yerine geçecek olan öğrencilere, hayatını mahvetmenin yolları üzerine bir ders örneği olarak gösterilecekti.

“Yeni eleman... yemeği mikrodalgaya koymuş... içinde folyo varmış... güüüm!” dedi müdür.

Abhazya daha önce lanet Sovyetler Birliği'nin bir parçasıydı. Abhazya'dan gelen çiçeği burnunda bir göçmenin mikrodalga fırını çalıştırmaya kalkması, derin denizlerde yaşayan tüp solucanının beyin ameliyatı yapması gibi bir şeydi. Bu adamları nereden buluyorlardı? Bu soktuğumun pizzasını pişirebilecek bir Amerikalı yok muydu?

“Bana bir pizza ver de gideyim,” dedi Dağıtıcı.

Pizzanın lafı geçince adam yeni yüzyıla geri döndü. Kendine geldi. Pencereyi kapatıp duman alarmının iflah olmaz sesini bastırdı. Japon yapımı robot kol pizzayı dışarı çıkardı ve en üstteki yuvaya yerleştirdi. Kapak onu korumak üzere katlanarak kapandı.

Dağıtıcı parkurdan çıkıp hızlanırken bir yandan ön camında yanıp sönen adresi kontrol ediyor, sağa mı sola mı döneceğine karar vermeye çalışıyordu ki olan oldu. Merkezi sistemin bir komutuyla ses sistemi yeniden kapandı. Kokpitin ışıkları kırmızıya döndü. Kırmızı! Tekrarlayan bir zil sesi duyulmaya başlandı. Ön camındaki LED gösterge, pizza kutusunun üstündekiyle aynı uyarıyı veriyordu: 20:00.

Dağıtıcı'ya yirmi dakikası dolmuş bir pizza vermişlerdi. Adresi kontrol etti; on dokuz kilometre uzaktaydı.

2

26

Dağıtıcı istemsiz bir nara kopardı ve gaz pedalını kökledi. İçinden bir ses geri dönüp kılıçlarını bagajdan çıkarmasını, küçük sürgülü pencereden içeri ninja gibi dalmasını, mikrodalga yüzünden kargaşaya girmiş pizza bayiinde müdürü arayıp bulmasını ve bol hamurlu bir kıyametin ortasında onunla karşılaşıp canına okumasını söylüyordu. Biri otoyolda önünü kestiğinde de hep aynı şeyi düşünürdü ama hiç yapmamıştı... yani henüz.

Bunu halledebilirdi. Bu mümkündü. Turuncu uyarı ışıklarını maksimum parlaklığa çıkardı, farlarını otomatik flaşa aldı. Uyarı sinyalinin devre dışı bıraktı, müzikçalarını Taksitarama'ya ayarladı, bu sayede tüm taksi sürücüsü frekanslarını dolaşacak ve önemli trafik bilgilerine ulaşacaktı. Ama bir bok anlamıyordu. Bir bant satın alabilir, araba kullanırken Taksice konuşmayı öğrenebilirdiniz. Bu sektörde iş bulmak için bu şarttı. Temelde İngilizceye dayandığını söylüyorlardı ama yüz sözcükten biri bile anlaşılmıyordu. Yine de bir fikir edinebilirdiniz. Yolda bir sorun çıkarsa, Taksice gevezelik ederlerdi, onu biraz uyarırlardı, o da alternatif bir yoldan giderdi, böylece

direksiyonu sıkıca kavradı

trafikte sıkışmaz

gözleri büyüdükçe büyüdü,
gözlerinin kafatasına yaptığı basıncı hissedebiliyordu
ya da seyyar bir kulübenin arkasına takılmaz
mesanesi patlayacak kadar doluydu
böylece pizzayı teslim etmekte
Ah, Tanrım, ah, Tanrım
gecikmezdi

Ön camda 22:06 yazıyordu ama tek düşünebildiği 30:01
ânıydı.

Taksi şoförleri bir şeylerden söz ediyordu. Taksice, tere-
yağının üstüne serpilmiş cam kırıkları gibi birkaç sert ya-
bancı sesin de katkısıyla melodik bir gürültüye dönüşmüştü.
Sürekli “tarife, tarife” deyip duruyorlardı. Devamlı lanet olası
tarifeler hakkında gevezelik ediyorlardı. Aman ne büyük me-
sele... Yolcunu götürmekte

geciksen

ne yazardı?

Pek bahşış alamazdın, o kadar. Aman ne mesele...

CSV-5 ve Oahu Yolu’nun kesiştiği noktada her zamanki
gibi büyük bir yoğunluk vardı ve bundan sıyrılmanın tek ça-
resi Windsor Tepeleri’ndeki Ara Yollar’dan (WTAY) geçmekti.

WTAY’ların hepsi aynı yerleşim planına sahipti. Yeni bir
Dışbelde kurulurken, WTAY Geliştirme Birliği, sürüş güven-
liğini artırmak için ergonomik olarak tasarlanmış bu yol pla-
nını kesintiye uğratabilecek tüm dağ sıralarını ortadan kaldı-
rıyor ve güçlü nehirlerin yönünü değiştiriyordu. Bir Dağıtıcı,
Fairbanks’ten Yaroslavl’a ve oradan Shenzhen özel ekonomik
bölgesine kadar her noktadan Windsor Tepeleri’ndeki Ara
Yollar’a girebilir ve yolunu bulabilirdi.

Ancak bir WTAY’deki her bir eve birkaç kez pizza teslim
ettiyseniz, küçük sırlarını öğrenmeye başladınız. Dağıtıcı
da bunu defalarca yapmıştı. Standart bir WTAY’de, bir giriş-
ten girip Dışbelde’yi geçerek diğerinden çıkmanızı engelle-

yen sadece tek bir arazi olduğunu biliyordu. Eğer arabayla çimenlerin üzerinden geçmekten çekiniyorsanız, WTAY'da dolanmanız on dakikanızı alabilirdi. Ancak o tek araziye dalmaya mamanız yetiyorsa, tam merkeze dalabilirdiniz.

Dağıtıcı o araziye biliyordu. Orada çok pizza dağıtmıştı. Bakmış, incelemişti; kulübenin ve piknik masasının yerini ezberlemişti, karanlıkta bile onları bulabilirdi. İş bu noktaya geldiyse, -yirmi üç dakikalık bir pizza, kilometrelerce yol ve CSV-5 ve Oahu'da trafik yoğunluğu- Windsor Tepeleri'ndeki Ara Yollar'a girebilir (elektronik dağıtıcı vizesi sayesinde kapı otomatik olarak açılıyordu), Heritage Bulvarı'ndan aşağı kaptırabilir, (YOLUN SONU tabelasını, hız sınırını ve WTAY boyunca bolca dizilmiş ÇOCUKLAR OYNUYOR ideogramlarını görmezden gelerek) Strawbridge Mevkii'ne sapar, güçlü radyallerle hız tümseklerini aşar, Strawbridge Göbeği 15 numaranın garaj yoluna fırlar, arka bahçedeki barakanın yanından sola döner, Mayapple Mevkii 84 numaranın arka bahçesine girer, piknik masasını atlatır (zordur), onların garaj yoluna dalar ve Mayapple'a çıkar, bu da onu doğrudan Dışbelde'nin çıkışına giden Bellewoode Vadi Yolu'na götürürdü. WTAY asayiş polisi çıkışta onu bekliyor olabilirdi ama onların Ağır Lastik Hasarı (ALH) veren aletleri sadece tek yönde çalışıyordu; insanları içeriye almayabiliyor ama çıkmalarına mâni olamıyorlardı.

Bu araba o kadar hızlı gidiyordu ki Dağıtıcı, Heritage Bulvarı'na girerken bir polis donatından ısırik alsa, muhtemelen onu yutamadan Oahu'dan çıkmış olurdu.

O da nesi? Ön camda yeni kırmızı ışıklar yandı: Dağıtıcı'nın aracının çevre güvenliğinde ihlal vardı.

Hayır. Olamazdı bu.

Biri onu takip ediyordu. Sol kanadından. Heritage Bulvarı'na yanaşmaya hazırlanırken hemen arkasında, otayolda kaykayıyla ilerleyen biri vardı.